

به یاد یک پیشگام کمونیست

«مرتضی علوی»، از جوانانی بود که در دوران نهضت انقلابی، در پی انقلاب اکتبر، سیاسی شد، به نهضت پیوست، در صفوف حزب کمونیست ایران علیه حکومت پهلوی به مبارزه برخاست و سرانجام در دوران غم انگیز تصفیه های استالین، مانند بسیاری از چهره های درخشان انقلابی چون «سلطان زاده» و «نیک بین» فدای سیاست های غلط رهبری حزب کمونیست شوروی شد.

مرتضی علوی به قول خودش در سال ۱۳۰۰ به جنبش پیوست. پس از ترک ایران به قصد ادامه ی تحصیل در آلمان، از رهبران جنبش دانشجویان کمونیست ایران شد و کسانی چون «تقی ارانی»، «رضا رادمنش» و «ایرج اسکندری» که در آن زمان تازه با نهضت آشنا می شدند از شاگردان او بودند. مرتضی علوی از نزدیکان سلطان زاده، نظریه پرداز و پایه گذار حزب کمونیست ایران بود. او هم چنین از رهبران آن حزب انقلابی ای بود که حزب کمونیست ایران برای تجمع همه ی اقشار و طبقات انقلابی جامعه ی ایران ایجاد کرده بود، یعنی حزب «جمهوری انقلابی ایران». این حزب می کوشید دهقانان، صنعتگران و کارگران انقلابی و اقشار انقلابی خرده بورژوازی شهری را در یک جبهه ی واحد انقلابی متشکل کند، در خارج از کشور به فعالیت چشم گیری دست زد. شرکت نمایندگان این حزب در کنگره های «جامعه ضدامپریالیست» در کنار شخصیت های مهمی چون نهر و اینشتین، در واقع انعکاس فریاد مردم اسیر ایران در محافل ضد امپریالیست آن دوران بود. مرتضی علوی در سال ۱۹۳۱ (۱۳۱۰ شمسی) مسئولیت انتشار روزنامه ی

«پیکار» را به عهده گرفت که به زودی خشم رضا شاه جبار و ولی نعمتان اروپائیش را برانگیخت، و آن را تا پانزده شماره منتشر کرد. انتشار این روزنامه در ایران استبداد زده ی رضا شاهی پرتوی از امید ایجاد کرد. مردم، «پیکار» را با شوق و علاقه دست به دست می گرداندند. دستیاران رضا شاه در مجلس، در ارتش، در اداره ی آگاهی، و در همه جا در پی ردپای یافتن یاران «مرتضی علوی» بودند. سرانجام با فشار غیرقانونی دولت آلمان، مرتضی علوی را از آلمان اخراج کرد، روزنامه ی «پیکار» از میان رفت، و قانون سیاه ۱۳۱۰ برای قانونی کردن سرکوب عناصر انقلابی از تصویب مجلس رضا شاه گذشت.

مرتضی علوی ناچار به اتحاد شوروی پناهنده شد که چندی بعد او در آنجا به عنوان «جاسوس آلمان» از میان برداشته شد، ولی بعد از کنگره ی بیستم حزب کمونیست شوروی از وی اعاده ی حیثیت شد!

منبع: نشریه کارگر سوسیالیست ۴۴، صفحه ۱۹ بخش، پژوهاک نظریات شما

بازنویس: یاشار آذری

آدرس اینترنتی کتابخانه: <http://www.javaan.net/nashr.htm>

آدرس پستی: BM IWSN, London WC1N ۳XX, UK

ایمیل: yashazarri@yahoo.com

مسئول نشر کارگری سوسیالیستی: یاشار آذری

تاریخ بازنویسی: ۱۳۸۵